Chinese vraag naar zuivel blijft tot 2025 groot

Nederland wil inzet en afzet in China verhogen

China zal waarschijnlijk nog tot 2025 sterk afhankelijk blijven van de import van melkproducten om in de eigen behoefte te voorzien. Dat is goed nieuws voor de Nederlandse melkveehouders, want Nederlandse zuivelproducten en techniek hebben een goede reputatie en zijn gewild in China. De afzet in China kan nog groter worden.

In de wereld van de zuivel is China nu de 'heetste' plek op aarde. Het grote land met 1,3 miljard mensen heeft een dorst naar zuivelproducten en die dorst is niet te lessen met eigen melkproductie. Afgelopen jaar liep dat tekort op naar 20 procent en dat betekende een nog grotere import van buitenlandse zuivel. China heeft volgens de laatste cijfers van Fonterra behoefte aan 1,5 miljoen ton zuivel en dit zal zelfs verder stijgen. China slurpt en vreet daarmee een groot deel van de wereldwijde export-'melkplas' en -'boterberg' op. Per capita is de consumptie van melk in China gegroeid van 16 liter in 2007 naar 24 liter in 2012, een toename van 50 procent. China heeft simpelweg niet genoeg boerderijen om die groeiende honger te stillen en dat heeft een direct effect op de wereldwijde melkprijs.
De grote vraag naar melkpoeders is de voornaamste reden dat de melkprijs wereldwijd met 40 procent is toegenomen. In 2013 steeg volgens het US Department of Agriculture in Peking de import van niet-magere melkpoeders met 28 procent naar 520.000 ton. De verwachting is dat dit in 2014 met nog eens 25 procent omhoogschiet, vooral door de behoefte aan baby- en kindervoeding en zuiveldranken. De import van mager melkpoeder schoot met 15 procent omhoog naar 235.000 ton en zal dit jaar ook met 15 procent stijgen. De Chinezen importeren dit jaar ook 18 procent meer kaas en 20 procent

De Chinese melkveesector staat aan de vooravond van een totale verandering richting 21-ste eeuw, maar tot nu toe wordt nog 70 procent van de melkproductie op kleine bedrijfjes met twee of drie koeien geproduceerd. Lage productie en voedselveiligheid zijn echter een groot probleem.

Teruggang Chinese melkproductie

De Chinese zuivelindustrie heeft in de afgelopen decennia een geweldige groei meegemaakt. In 2010 waren er 12 miljoen melkkoeien, terwijl in 1999 dat aantal minder dan 5 miljoen was. De totale nationale melkproductie steeg naar 37 miljard kilo in 2010. Een groei ten opzicht van 1999 met 30 miljard kilo. De gemiddelde jaarlijkse melkproductie in 2010 was 4.760 kilo per koe. De melkveebedrijven variëren van grote bedrijven met 5.000 koeien tot zeer kleine bedrijfjes met twee of drie koeien. Die laatste categorie produceert bijna 70 procent van de melk. Vanwege de grote vraag naar zuivel door de groeiende bevolking en welvaart en de noodzaak voor veilige zuivelproducten heeft de Chinese overheid besloten de zuivelsector snel te moderniseren. Maar dat gaat anders dan gepland. In plaats van een toename in melkproductie is sinds 2010 de productie gedaald en het aantal koeien met 2,2 miljoen verminderd. De voerkosten stegen en de prijs van vlees ook, waardoor veel kleine boeren hun koeien verkochten. Maar ook ziekten zijn de oorzaak van het teruglopend aantal koeien. Bovendien loopt de ingezette modernisering traag en zijn er nog weinig moderne melkveebedrijven opgezet, terwijl er veel kleine bedrijfjes stoppen.
China heeft naast melk ook behoefte aan nieuwe koeien en de import van de dieren is daardoor ook sterk toegenomen. China importeert veel ingevroren sperma, embryo's, vaarzen en stieren van over de hele wereld voor genetische doeleinden. Gewild zijn de dubbeldoelkoeien. Het meest voorkomende melkras is het China Holstein, een kruising van Holstein met inheemse rassen die gewend zijn aan de zware omstandigheden. Jersey is een ander populair melkras. Sommige boeren in hooggelegen gebieden hebben Yaks voor bont en vlees. In het Zuiden houden ze de Chinese Buffalo, een inheems ras dat uitstekend tegen de warmte bestand is en een hoog melkvetgehalte heeft van 7,5 procent.
De verwachting is dat in de komende jaren de transitie naar een moderne zuivelsector zich goed zal ontwikkelen en dat tegen 2020 China minder afhankelijk is van zuivelimport, doordat de eigen productie is toegenomen.

Copyright foto

meer wei, ofwel 47.000 ton kaas en 430.000 ton wei. De import van vloeibare melkproducten groeide met 67 procent zelfs sneller en staat nu op ruim 300.000 ton. De vraag naar UHT of langhoudbare melk is groot. Nieuw-Zeeland is nu de grootste leverancier van melkproducten in China, maar ook Amerika en Europa beginnen langzamerhand hun exportvolumes naar China te vergroten.

Nieuw afzetgebied

Vijf jaar geleden exporteerde Nederland nauwelijks zuivel naar dit land, maar volgens de laatste CBS-cijfers werd in 2013 ongeveer 100 miljoen euro aan de zuivelexport naar China verdiend. De verwachting is dat er veel meer Nederlandse zuivel richting China zal gaan.
„China heeft vooral behoefte aan melkpoeders", zegt Rabobank-marktanalist Kevin Bellamy. „Dat is het grootste importproduct. Vooral aan niet-magere melkpoeders is behoefte. Nederland exporteert nu 2 procent van zijn melkpoederproductie naar China. Ongeveer 1152 ton mager melkpoeder en bijna 1.443 ton niet-magere melkpoeders. Dat is zo'n 0,49 procent van de Chinese behoefte aan magere melkpoeders en 0,23 procent aan niet-magere melkpoeders. Nederland heeft daarnaast het grootste exportaandeel in Fat-Filled-melkpoeders. Dat is melkpoeder waar het vet uit is gehaald en is vervangen door plantaardig vet. Dit is aanzienlijk goedkoper en nu met de hoge melkprijs vormt dit voor de armere Chinezen een alternatief."
In verhouding met Nieuw-Zeeland is het exportaandeel van Nederland volgens Kevin Bellamy klein, maar het groeit. „Nederland is een beetje te laat in China gestapt. Toch groeit onze export met zuivelproducten die een toegevoegde waarde hebben, zoals baby- en kindervoeding. Nederland heeft een goede naam en de producten van bijvoorbeeld FrieslandCampina behoren tot de top van de markt."

Premium producten

De Chinese vraag naar niet-magere melkpoeders is voor Europa en Nederland moeilijker in te vullen door de productie van boter en kaas. Overschakelen op de productie van niet-magere melkpoeders acht de Rabobank-marktanalist echter onverstandig: „De Chinese markt is interessant, maar we moeten onze premium producten niet inruilen voor bulkgoederen. Er is nog steeds meer te verdienen aan producten met een toegevoegde waarde. Daarnaast is er over de hele wereld meer dan genoeg vraag naar zuivelproducten. Het is daarom verstandig van FrieslandCampina om zich onder meer te richten op baby- en kindervoeding."
Bellamy constateert dat, hoewel er sprake is van een globalisering van de wereldhandel in zuivel, de handel zich concentreert in regio's. „De handel regionaliseert sterk. De VS richt zich op Mexico, Nieuw-Zeeland op China en Europa op het Midden-Oosten en Afrika. Met name Afrika gaat zich de komende tijd ontwikkelen."
Ook Rusland behoort met 300 miljoen euro tot een van de belangrijkste afzetgebieden van Nederlandse zuivel. „De wereld vraagt om meer melk dan geproduceerd kan worden. China is een mooi en interessant afzetgebied, maar niet de enige afzetmarkt." Hij verwacht wel dat China nog tot 2020 sterk afhankelijk zal blijven van de import en waarschijnlijk zelfs nog tot 2025, omdat de modernisering van de Chinese zuivelindustrie en melkveebedrijven niet heel snel zal gaan en China daardoor nog niet in de eigen behoefte kan voorzien.

Handelscontacten

De Nederlandse zuivelindustrie staat te popelen om een grotere speler op deze Chinese afzetmarkt te worden en de zuivelsector steekt veel tijd en energie in het opbouwen van handelscontacten. Het bezoek van de Chinese president Xi Jinping in maart aan Nederland greep Nederland dan ook met beide handen aan om de handelscontacten en de samenwerking te versterken.
Cees 't Hart, CEO van FrieslandCampina en voorzitter van NZO, sprak met de president over de Nederlandse zuivelsector en de bijdrage die de sector kan leveren aan de ontwikkeling van de Chinese zuivelsector op het gebied van kwaliteit, veiligheid en productiviteit. „Als gevolg van de bevolkingsgroei en de toenemende welvaart in China zal de vraag naar zuivelproducten aanhouden. Nauwe samenwerking met Chinese melkveehouders, zuivelbedrijven en wetenschaps- en kennisinstellingen biedt grote kansen voor de Nederlandse zuivelsector op korte en lange termijn", zei 't Hart tijdens de bijeenkomst, waar onder anderen premier Rutte een overeenkomst over verdergaande samenwerking ondertekende. Een concreet voorbeeld van de samenwerking is de oprichting van een nieuw onderzoeks- en kenniscentrum in China, het Sino-Dutch Dairy Development Centre (SDDDC). Het centrum richt zich op het verbeteren van de productiviteit, de veiligheid en het kwaliteitsniveau van de logistieke zuivelketen in China.
Dat Nederland daadwerkelijk gaat samenwerken, is essentieel. Ook andere landen hebben overeenkomsten afgesloten. Nieuw-Zeeland heeft met investeringen in grote melkveebedrijven en onderzoekscentra een grote vinger in de pap, maar ook de Verenigde Staten en bedrijven als Arla bieden hun kennis en diensten aan. Nederland kan, als het een grotere speler op de Chinese markt wil worden, niet achterblijven. Voor FrieslandCampina is de samenwerking belangrijk. De zuivelaar heeft de nodige investeringen gedaan in Bedum en Beilen in kindervoeding van het merk Friso dat onder meer voor de Chinese markt bestemd is. „Er liggen voor ons grote kansen in China", ▶

Om aan de eigen behoefte in zuivel te voorzien heeft China moderne grootschalige melkveebedrijven nodig, veelal met kennis en techniekondersteuning van Westerse bedrijven. De stallen zijn eenvoudig van opzet om op een kosteneffectieve manier veel koeien te melken. Er zijn in China enkele bedrijven die zelfs 5.000 koeien hebben.

Sino-Dutch Dairy Development Centre

Vorig jaar november tekenden de China Agricultural University (CAU), Wageningen UR en zuivelonderneming FrieslandCampina een overeenkomst voor de oprichting van een nieuw onderzoeks- en kenniscentrum in China, het Sino-Dutch Dairy Development Centre (SDDDC). Het centrum richt zich op het verbeteren van de productiviteit, de veiligheid en het kwaliteitsniveau van de logistieke zuivelketen in China. Nederlandse kennis op het gebied van zuivelproductie wordt gedeeld met Chinese deskundigen in de zuivelsector en experts en beleidsmakers in zuivelonderzoek en de zuivelindustrie.
FrieslandCampina investeert voor de komende drie jaar 3 miljoen euro in het SDDDC. „We gaan vijf zaken uitvoeren", vertelt Atze Schaap, directeur Dairy Development China van FrieslandCampina. „Er komt een onderzoeksprogramma om de productie van rauwe melk bij boeren te verhogen en veiliger te maken. We zullen een expertise-centrum opzetten met demonstratie- en opleidingsmogelijkheden. Daarnaast gaan we Chinese kadermensen als bedrijfsleiders van melkveebedrijven en ambtenaren naar Nederland halen om hen te scholen in de veilige productie van melkproducten. Er komt ook een academisch uitwisselingsprogramma van studenten. Als laatste gaan we conferenties organiseren en zorgen we voor PR, media-aandacht en websites."
Inmiddels is er een voorstudie gestart over wat er precies moet gebeuren. In juni komt de eerste Chinese delegatie naar Nederland en in september komen de eerste studenten. Schaap gelooft dat de samenwerking in de SDDDC goed is voor de Nederlandse zuivelsector. „Als het ons lukt om de Chinese keten veiliger te maken, zorgt dat voor vertrouwen bij de Chinese consument in producten uit Nederland en onze manier van boeren en produceren: van gras tot glas. Een goede relatie met de Chinese sector en overheid geeft je bovendien de beste papieren om een goede handelsrelatie op te bouwen. Daarnaast investeren ook andere landen en bedrijven in China. Nederland kan dus niet achterblijven", aldus Schaap, die hoopt dat er meer bedrijven en partners zich bij het SDDDC initiatief aansluiten om zo meer impact te realiseren.

zegt Jan-Willem ter Avest, woordvoerder van FrieslandCampina. „We zetten in op baby- en kindervoeding en ingrediënten. De productie in China blijft flink achter, terwijl de bevolking groeit en de welvaart stijgt en er sinds kort afstand is gedaan van het eenkindbeleid. Er is behoefte aan zuivel."

Chinezen in Nederland

Nederland investeert niet alleen in China, de Chinezen komen ook naar hier. In Heerenveen bouwt het overwegend Chinese zuivelbedrijf Ausnutria Hyproca (opgericht door ex-Rabobank-man Bart van der Meer) een nieuwe fabriek voor babyvoeding met een investering van 150 miljoen euro. In Wageningen heeft China's grootste zuivelbedrijf Yili onlangs een onderzoekscentrum op de universiteitscampus geopend. De universiteit ontvangt 1 miljoen euro voor samenwerking op het gebied van voedselveiligheid, melkkwaliteit en mestverwerking. Een belangrijk aspect is de verbetering van de melkkwaliteit. Zo wil Yili melkpoeder maken die bijna net zo gezond is als borstvoeding. Wageningen UR hoopt meer bedrijven te lokken. Twee andere Chinese bedrijven bezochten de universiteit al om zich te oriënteren op samenwerking en vestiging op de campus.
China heeft de reputatie in het buitenland land en bedrijven op te kopen om zo de voedselvoorziening voor zichzelf veilig te stellen. Met de grote melkhonger lijkt de mogelijkheid te bestaan dat de Chinezen ook in Europa of zelfs in Nederland bedrijven opkopen. Kevin Bellamy denkt dat dit niet zo snel zal gebeuren en zeker niet als het om de Nederlandse zuivelondernemingen gaat. „Er zullen ongetwijfeld meer Chinese bedrijven komen, maar het zal voor hen moeilijk zijn om Nederlandse of Europese zuivelondernemingen over te nemen. In Nederland en de EU zijn het vooral zuivelcoöperaties en de boerenleden willen geen kortetermijnoplossingen of overnames. Daarnaast bestaat er een zeker wantrouwen richting Chinezen. Overnames door of fusies met Duitse of Deense bedrijven ervaart men anders dan door China. Dat wantrouwen zal in de loop der jaren wel verdwijnen, maar boeren zullen voorzichtig zijn. Zeker met de hoge melkprijzen wil men eerst afwachten en zien hoe zich alles verder gaat ontwikkelen. Voor de Nederlandse zuivel gloort in ieder geval een stralende toekomst. Hoewel dit een duur land is om te produceren, stijgen de kosten hier minder snel dan in andere landen en kunnen Nederlandse melkveehouders met een gerust hart na 2015 hun melkproductie uitbreiden." ■